

Maagsonde inbrengen en verzorgen

Ouderinstructie
Een maagsonde inbrengen en verzorgen

Maagsonde inbrengen en verzorgen

Wat is Ouder- en Kind Educatie (OKE)?

Het programma Ouder- en Kind Educatie (OKE) heeft als doel ouders, jongeren en zorgprofessionals te ondersteunen in het (aan)leren van diverse verpleegtechnische handelingen. Het educatiemateriaal is ontwikkeld voor ouders/verzorgers én voor jongeren die zelfstandig een handeling willen kunnen uitvoeren. De inhoud is vastgesteld met medewerking van ouders en tieners, kinderverpleegkundigen, kinderartsen en medisch pedagogisch zorgverleners uit de academische kindercentra en (kinder)thuiszorgorganisaties.

Waarom deze ouderinstructie?

Je hebt samen met de arts en de verpleegkundige besloten om zelf een maagsonde bij je kind in te brengen en deze te verzorgen. Deze handeling gaan wij je leren. In deze ouderinstructie lees je informatie over alles wat er komt kijken bij het inbrengen en verzorgen van een maagsonde. We leggen de handeling stap voor stap aan je uit. Na het lezen van deze ouderinstructie weet je hoe je de handeling moet uitvoeren. Wanneer we in de tekst spreken over je kind, bedoelen we daarmee ook het kind dat je verzorgt.

De handeling

Een maagsonde is een dun buigzaam slangetje waarmee voeding en/of medicatie kan worden gegeven. Een maagsonde wordt via de neus ingebracht en het uiteinde ligt in de maag. Aan het andere uiteinde zit een dopje waarop een spuit of verlengslang kan worden aangesloten.

Welke spullen heb ik nodig?

- Maagsonde, bij voorkeur met centimeter aanduiding
- Watervaste stift, als er geen cm op de maagsonde aangegeven staat
- Lauw kraanwater
- Spuit van 10 ml
- Handdoek
- Schaar
- Pleisters
- PH indicator strip
- Eventueel huid beschermend materiaal als onderlaag voor de pleister
- Eventueel bekertje en rietje om je kind te laten drinken

Hoe voer ik de handeling uit?

Vorbereiding

- Leg het materiaal dat je nodig hebt klaar op een schone plek, binnen handbereik.
- Was je handen met water en zeep en droog deze goed af, of gebruik handenalkohol.
- Knip de pleisters op maat en plak deze op een schoon oppervlak, of gebruik kant en klare fixatiepleister. Haal deze uit de verpakking en plak ze op een schoon oppervlak.
- Meet op welke lengte de maagsonde ingebracht moet worden en markeer dit punt met een watervaste stift op de sonde. Schrijf het aantal cm ook ergens op.
- Vraag zo mogelijk een tweede persoon om je kind te ondersteunen.
- Verwijder eventueel de oude sonde en oude pleisters.

Hoe meet je de lengte?

Voor het meten van de lengte waarop de maagsonde moet worden ingebracht, zijn twee methodes.

Methode1:

- Ga na of er een recente lichaamslengte van je kind bekend is; als dat niet zo is meet dan de lichaamslengte.
- Lees de in te brengen lengte van de maagsonde af van de tabel in de bijlage van deze ouderinstructie.

Alleen als het niet mogelijk is om de lengte van je kind te meten volgt je methode 2:

Methode 2:

- Neem het uiteinde van de sonde en meet de lengte vanaf het puntje van de neus, via de oorlel, naar het punt "halverwege het uiteinde van het borstbeen en de navel".

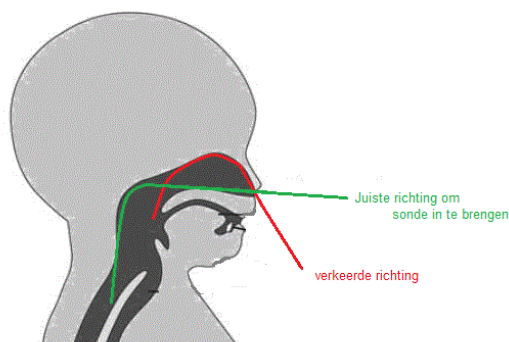
- Breng zo nodig een klein stukje makkelijk te verwijderen pleister aan om de juiste lengte aan te geven voor hoe diep je de sonde in moet brengen.

Mogelijk kan de in te brengen lengte nog worden aangepast tijdens het controleren van de positie van de sonde.

Uitvoering

- Maak de maagsonde nat met lauw water.
- Breng de sonde in via de neus. Wissel bij het vervangen van de maagsonde ook van neusgat om drukplekken en huidbeschadiging te voorkomen.
- Zorg voor een half zittende houding met het hoofd licht naar voren gebogen. Als dat niet lukt laat je kind dan op de zij of rug liggen met het hoofd licht gebogen. Leg bij een baby eventueel een opgevouwen luierdoek in rugligging onder het hoofdje en draai het hoofdje wat opzij.
- Breng de sonde zo laag mogelijk in het neusgat in tot in de keelholte, zie hiervoor de afbeelding (Bron: V&VN).

- Vraag als dat mogelijk is aan je kind om te slikken, eventueel door een slokje water te nemen. Laat kleine kinderen op een speentje zuigen of blaas zachtjes in het gezicht. Hierdoor ontstaat een slikreflex.
- Schuif de sonde tijdens het slikken telkens een stukje verder tot de vastgestelde lengte wordt bereikt.
- Controleer tussendoor of de sonde zich niet opkrult in de mondholte. Als er tekenen van benauwdheid, hoesten, en blauwe verkleuring van de huid optreden dan moet de sonde direct verwijderd worden.
- Zet de sonde vast op de wang met een pleister.
- Controleer of de maagsonde in de maag zit doormiddel van pH meting van het maagsap en door middel van het beoordelen van de kleur van het maagsap. (zie aandachtspunten)
- Zet de sonde goed vast op de wang en/of neus met behulp van pleisters. Let er op dat er geen huidbeschadiging door de pleisters kan ontstaan of drukplekken op de neusvleugel ten gevolge van druk door de sonde. Zorg ervoor dat de sonde mee kan bewegen met de slikbeweging.
- Maak de sonde als dat nodig is ook vast op de kleding op de rug met behulp van een pleister.

Afronding

- Bespreek zo mogelijk met je kind hoe het is gegaan. Zo geef je je kind de gelegenheid om zijn ervaring met je te delen en kun je eventueel je handeling een volgende keer aanpassen.
- Ruim de materialen op.
- Was je handen met water en zeep en droog deze goed af, of gebruik handenalkohol.
- Zorg voor een goed verslaglegging; ingebrachte lengte, pH, maat van de sonde, datum.
- Breng als de sonde geen centimeter aanduiding heeft, met watervaste stift een definitief markeringsteken aan op de sonde.

Aandachtspunten

Maat sonde

Gebruik:

- Tot 6 maanden een sonde met maat ch 6-8
- Van 6 maanden tot 7 jaar maat ch 6, 8 of 10
- Vanaf 7 jaar tot 14 jaar maat ch 10 of ch 12

De verpleegkundige zal je adviseren welke sonde voor je kind geschikt is.

Controle positie van de maagsonde

Je controleert de positie van de maagsonde:

1. Direct na het inbrengen van de maagsonde door het doen van de pH meting en beoordeling van het opgetrokken maagsap.
2. Vóór elke handeling aan de sonde (bijvoorbeeld voeding of medicatie geven) door goed te kijken of de sonde goed zit (een visuele inspectie).
3. Als je denkt dat de sonde mogelijk niet goed zit, controleer dan door middel van pH meting en beoordeling van het opgetrokken maagsap. Kijk ook of je kind andere lichamelijke verschijnselen heeft zoals benauwdheid, blauw verkleuring van de huid, hoesten, pijn, ongemak, zweten of angst.
4. Of het markeringspunt op de sonde nog steeds bij de ingang van de neus zit. Controleer het markeringspunt op de sonde bij elke handeling aan de sonde en bijvoorbeeld na niezen of braken.

Let op; lichamelijke verschijnselen zijn niet altijd (duidelijk) zichtbaar of merkbaar. Hierop vertrouwen biedt geen 100% zekerheid. Wees extra voorzichtig bij kinderen die zelf geen klachten aan kunnen geven.

Werkwijze pH meten en beoordelen van het maagsap

Gebruik voor de pH meting een pH strip met waarden tussen de 2.0 en 9.0 met stapjes van 0.5 ertussen. Lees voor het gebruik de gebruiksaanwijzing.

- Trek in een lege 10 ml spuit 2 tot 5 ml lucht op.
- Draai de spuit op de aansluiting van de maagsonde.
- Spuit de lucht in de maagsonde.

- Trek enkele druppels maagsap op.
- Draai de spuit van de maagsonde en druppel het maagsap op een pH strip.
- Is de pH kleiner of gelijk aan 5.5, dan ligt de sonde met zeer grote waarschijnlijkheid in de maag.
- De kleur van het maagsap is bij een goede ligging in de maag; (gebroken) wit, groen of bruin:

Het gebruik van maagzuurremmers heeft geen invloed op de grenswaarde van 5.5. Het is beter om de pH waarde pas een uur na het toedienen van voeding en/of medicatie te bepalen.

Opgetrokken vloeistof	Kenmerken
Maag	Helder of troebel, half verteerde voeding met 'krullend' aspect, kleurloos, wit (melkachtig) of gebroken wit, lichtbruin, grasgroen, bloederig of donkerbruin (bloed/maagsap)
Darm	Helder geel, donkergroen of kleurloos
Luchtwegen	Dik-vloeibaar, sputum bevattend, gebroken wit
Holte bij de longen (na perforatie)	Snotachtig lichtgeel, eventueel met bloed gemengd

Als je geen maagsap op kan trekken:

- Schuif de maagsonde een klein stukje verder de neus in of trek de maagsonde juist een klein stukje terug.
- Zorg dat je kind op een (andere) zij gaat liggen.
- Wacht 15 tot 30 minuten.
- Probeer nogmaals maagsap op te trekken.

Overleg met de arts als er echt geen maagsap kan optrekken of het maagsap heeft een pH waarde hoger dan 5.5. Deze kan overwegen om een limonadetest te doen, een röntgenfoto te laten maken of om de sonde opnieuw in te brengen. Als je je zorgen maakt over de samenstelling van het maagsap (bloedresten) neem dan eveneens contact op.

Werkwijze de sonde controleren door deze te bekijken (visuele inspectie)

Na elke handeling aan de sonde, of na hoesten, niezen of braken voer je een visuele inspectie uit. De visuele inspectie bestaat uit:

- Controleer de fixatie van de pleister; fixeert de pleister inderdaad de sonde of hangt de sonde er los tussen?
- Controleer het vastgestelde aantal cm of het markeringspunt op de sonde dat de juiste ingebrachte lengte aangeeft.
- Inspecteer, indien mogelijk, de mond/keelholte; ligt de sonde zichtbaar opgekruld in de keel?

Het vastplakken van de sonde en het vervangen van de pleisters

De maagsonde zet je vast met één of meerdere pleisters op het gezicht. Er zijn verschillende manieren en verschillende type pleisters om de sonde op de huid vast te maken. Welke manier van vastzetten en welk type materiaal het beste passen bij je kind zijn afhankelijk van onder andere de leeftijd, de gevoeligheid van de huid en ook hoe groot de kans is dat je kind aan de sonde zal proberen te trekken. Plak de sonde zo vast, dat de sonde niet te strak tegen de neus aanzit. Zo kan de sonde mee bewegen met slik en draai bewegingen en ontstaan er geen drukplekken. Overleg met de arts of gespecialiseerd verpleegkundige wat het beste aansluit bij je kind.

De pleisters vervang je als ze niet goed meer plakken, als ze erg vies zijn geworden, of als de huid onder de pleister geïrriteerd is geraakt. Je kan de pleister(s) los weken door je kind bijvoorbeeld te laten douchen of door pleisterverwijderaars te gebruiken. Verwijder de pleisters altijd voorzichtig omdat de huid gemakkelijk beschadigt.

Hygiëne en houdbaarheid

Als in de thuissituatie de handen worden gewassen met water en zeep dan moet hierbij gebruik worden gemaakt van zeep in een pompje en papieren handdoekjes (keukenrol, tissues). Op een stuk zeep en in stoffen handdoeken verzamelen ziektekiemen zich snel, en zijn hiermee een grote infectiebron.

Mondverzorging

Het is belangrijk om goede mondverzorging te blijven geven als je kind zelf niets eet of drinkt. Laat je kind als dat kan regelmatig de mond spoelen, tanden poetsen of een slokje drinken.

Hoe vaak voer ik de handeling uit?

De maagsonde moet elke 4-6 weken vervangen worden, afhankelijk van het type sonde. Je krijgt hierover instructie van de verpleegkundige. Schrijf de datum van inbrengen ergens op. De pleisters vervang je wanneer dit nodig is.

Op welk moment van de dag moet ik de handeling uitvoeren?

Je kunt zelf bepalen op welk moment van de dag je de sonde verzorgt of een nieuwe sonde inbrengt. Zorg ervoor dat je voldoende tijd hebt en dat er eventueel iemand is die je kind kan ondersteunen als dit nodig is. Breng de nieuwe sonde niet in als je net voeding of medicatie hebt gegeven, het kan gebeuren dat je kind misselijk wordt tijdens het inbrengen van de sonde en dat de voeding of medicatie uitgespuugd wordt.

Wat kan er mis gaan, waaraan kan ik dit zien en wat moet ik dan doen?

De sonde is verschoven

Soms komt het voor dat de sonde een stukje naar buiten is gekomen. Als dit niet meer dan enkele centimeters is schuif je de sonde weer voorzichtig naar binnen. Je controleert daarna de positie van de maagsonde door middel van een pH meting en de kleur van het maagsap.

Irritatie door de sonde

Irritatie (rood, pijn en zwelling) van het neusgat kan ontstaan de sonde te lang op één plek drukt. Soms kan het helpen om de sonde op de andere wang vast te plakken. De sonde kan ook in een ander neusgat ingebracht worden.

Soms is de wang geïrriteerd door de pleister. Dan kan het helpen om de sonde op een nog niet gebruikt stukje huid vast te plakken.

De sonde is uitgebraakt

Als je kind de sonde heeft uitgespuugd, komt de sonde er soms via de mond uit. Je kunt de sonde er via de neus met een rustige, vloeiende beweging uit halen. De sonde moet opnieuw ingebracht worden.

Foute positie

Controleer na het inbrengen de positie van de maagsonde, dus door middel van de pH meting en het beoordelen van de kleur van het maagsap. Het kan gebeuren dat de sonde in de luchtpijp is ingebracht. Benauwdheid, blauw verkleuring van de huid, hoesten, pijn, ernstig ongemak, zweten en angst kunnen hierop wijzen. Verwijder bij deze signalen direct de sonde.

Neem altijd contact op met de arts als je twijfelt over de positie, de arts zal dan beslissen wat er moet gebeuren.

Hoe kan ik mijn kind helpen zich prettig te voelen tijdens de handeling?

Twee personen

Breng bij voorkeur de sonde in met twee personen. Eén persoon ondersteunt of troost je kind en de ander brengt de sonde in. Bij sommige kinderen is het nodig dat zij vastgehouden worden om de sonde in te brengen. Het is per leeftijd afhankelijk hoe je kind het beste vastgehouden kan worden. Je kan hierover advies krijgen tijdens de opname.

Ruimte in huis

Kies een ruimte in huis waar de sonde wordt ingebracht of verzorgt. Gebruik bij voorkeur altijd dezelfde ruimte. Dan weet je kind waar het aan toe is. Breng de sonde niet in op een veilige plek, zoals het bed, kinderwagen of een speelplek.

Stem je tempo af

Als je te snel handelt kan dit onrust en stress veroorzaken, als het te langzaam gaat duurt de handeling onnodig lang. Kijk goed naar je kind en waar je kind behoefte aan heeft. Je kan eventueel even een pauze nemen.

Tips voor afleiding of ontspanning

Het is belangrijk om af te stemmen op de behoeften van je kind. Sommige kinderen hebben controle nodig. In dat geval kunnen de volgende tips helpen:

- Laat je kind het tempo aangeven van het inbrengen.
- Spreek een stop teken af zodat er een pauze genomen kan worden.

- Laat je kind meehelpen waar mogelijk.

Voor sommige kinderen werkt afleiding goed. Dan kunnen de volgende tips helpen.

- Zoek lichamelijk contact, bijv. door de hand vast te houden, met een vinger op de huid te tekenen, te kriebelen of op de huid te blazen.
- Doe een ademhalingsoefening: haal diep adem door de neus, tel tot drie en blaas dan de adem weer uit door de mond.
- Bekijk samen een pop-up boek of prentenboek.
- Zorg voor afleiding door samen een liedje te zingen, te tellen, het alfabet op te zeggen, muziek te luisteren of een fantasieverhaal te maken.
- Laat je kind een spelletje doen op de telefoon of tablet.

Hoe blijft mijn kind vertrouwen hebben in mij als ouder?

Benoemen

Vertel aan je kind wat er gaat gebeuren en wat je gaat doen. Dit geeft veiligheid en vergroot de voorspelbaarheid. Praten op een lage toon kan een kind gerust stellen en troost bieden.

Oogcontact en vriendelijke gezichtsuitdrukking

Probeer zoveel mogelijk een vriendelijke gezichtsuitdrukking te laten zien. Je kind heeft dit tijdens een moeilijk en spannend moment extra nodig.

Wie mag de handeling uitvoeren?

Volgens de wet is het inbrengen en verzorgen van een maagsonde een risicovolle handeling die alleen uitgevoerd mag worden door iemand die hierin getraind is. Daarom krijg je hierover informatie via deze ouderinstructie en oefen je de handeling met de verpleegkundige. Je mag een maagsonde inbrengen en verzorgen bij je kind als je je zeker genoeg voelt om dit te doen en de verpleegkundige je deskundig genoeg vindt. Het getekende certificaat is hiervoor het bewijs.

Praktische tips voor thuis

Wanneer de sonde niet gebruikt wordt

Rol het uiteinde van de sonde op en plak deze vast op de rug, of tussen de kleding van je kind. Zo verklein je de kans dat de sonde ergens achter blijft steken of dat je kind of een ander kind eraan trekt. Zorg wel dat je kind het hoofd beide kanten op kan bewegen zonder aan de sonde te trekken. Er zijn speciale sonde-zakjes ontworpen die achter op de rug van je kind vastgemaakt kunnen worden.

In Bad/douchen/zwemmen/sporten?

Je kind kan in bad en douchen. Je mag ook zwemmen en sporten met een maagsonde. Let er wel op dat de pleisters niet losweken, waardoor de sonde kan verschuiven.

Hoe plan ik de handeling in ritme van dag en week van het gezin?

Het inbrengen van een nieuwe sonde kan gepland worden omdat de sonde elke 4-6 weken vervangen moet worden. Soms kan dit niet, als de sonde wordt uitgebraakt of als je kind de sonde er per ongeluk uittrekt. Creëer in ieder geval een rustige omgeving.

De handeling uitvoeren op meerdere locaties

Het is niet wenselijk om het inbrengen van een maagsonde op verschillende plekken te doen. Soms kan dit niet anders als de sonde er plotseling uit is en er meteen nieuwe ingebracht moet worden. Als dit zo is bij je kind, zorg er dan voor dat je altijd een tas mee hebt met de benodigde spullen voor het inbrengen van een nieuwe sonde.

Welke ruimte in het huis is geschikt om handeling uit te voeren

Kies een ruimte in huis waar de sonde wordt ingebracht. Breng de sonde het liefst altijd in deze ruimte in. Dan weet je kind waar het aan toe is. Breng de sonde niet in op een veilige plek, zoals het bed, kinderwagen of een speelplek.

Waar in het huis bewaar ik veilig de spullen?

Gebruik een vaste plek voor het bewaren van het materiaal en zorg ervoor dat kinderen hier niet bij kunnen komen.

Iets vergeten, wat moet ik dan doen?

Als je bent vergeten om de pH te meten na het inbrengen van de maagsonde mag je **geen** voeding geven! Je moet altijd de positie van de maagsonde controleren met behulp van pH meting en door de kleur van het maagsap te beoordelen na inbrengen.

Wie kan ik bellen als ik een vraag heb of ergens over twijfel?

Neem bij twijfels of vragen over de handeling altijd contact op met de arts of (kinderstoma) verpleegkundige. Maak bij ontslag uit het ziekenhuis of op de polikliniek afspraken met wie en hoe je contact op kan nemen.

Bijlage: Diepte van de in te brengen sonde

Tabel 1. Diepte sonde kinderen ≤2 jaar+4 maanden

formule: $17,6 + 0,197x$ lichaamslengte in cm

lengte kind	lengte sonde	lengte kind	lengte sonde	lengte kind	lengte sonde	lengte kind	lengte sonde	lengte kind	lengte sonde	lengte kind	lengte sonde
46	26,7	56	28,6	66	30,6	76	32,6	86	34,5	96	36,5
47	26,9	57	28,8	67	30,8	77	32,8	87	34,7	97	36,7
48	27,1	58	29,0	68	31,0	78	33,0	88	34,9	98	36,9
49	27,3	59	29,2	69	31,2	79	33,2	89	35,1	99	37,1
50	27,5	60	29,4	70	31,4	80	33,4	90	35,3	100	37,3
51	27,6	61	29,6	71	31,6	81	33,6	91	35,5	101	37,5
52	27,8	62	29,8	72	31,8	82	33,8	92	35,7	102	37,7
53	28,0	63	30,0	73	32,0	83	34,0	93	35,9	103	37,9
54	28,2	64	30,2	74	32,2	84	34,1	94	36,1	104	38,1
55	28,4	65	30,4	75	32,4	85	34,3	95	36,3	105	38,3

Tabel 2. Diepte sonde kinderen 2 jaar+4mnd tot 8 jaar+4mnd

formule: $21,1 + (0,197x)$ lichaamslengte in cm

lengte kind	lengte sonde	lengte kind	lengte sonde	lengte kind	lengte sonde	lengte kind	lengte sonde	lengte kind	lengte sonde
71	35,1	91	39,0	111	43,0	131	46,9	151	50,8
72	35,3	92	39,2	112	43,2	132	47,1	152	51,0
73	35,5	93	39,4	113	43,4	133	47,3	153	51,2
74	35,7	94	39,6	114	43,6	134	47,5	154	51,4
75	35,9	95	39,8	115	43,8	135	47,7	155	51,6
76	36,1	96	40,0	116	44,0	136	47,9	156	51,8
77	36,3	97	40,2	117	44,1	137	48,1	157	52,0
78	36,5	98	40,4	118	44,3	138	48,3	158	52,2
79	36,7	99	40,6	119	44,5	139	48,5	159	52,4
80	36,9	100	40,8	120	44,7	140	48,7	160	52,6
81	37,1	101	41,0	121	44,9	141	48,9		
82	37,3	102	41,2	122	45,1	142	49,1		
83	37,5	103	41,4	123	45,3	143	49,3		
84	37,6	104	41,6	124	45,5	144	49,5		
85	37,8	105	41,8	125	45,7	145	49,7		
86	38,0	106	42,0	126	45,9	146	49,9		
87	38,2	107	42,2	127	46,1	147	50,1		
88	38,4	108	42,4	128	46,3	148	50,3		
89	38,6	109	42,6	129	46,5	149	50,5		
90	38,8	110	42,8	130	46,7	150	50,7		

Tabel 3. Diepte sonde kinderen 8 jaar+4mnd tot 10jaar+1mnd

formule: $18.7 + (0.218 \times \text{lichaamslengte in cm})$

lengte kind	lengte sonde	lengte kind	lengte sonde	lengte kind	lengte sonde	lengte kind	lengte sonde	lengte kind	lengte sonde
110	42,7	125	46,0	140	49,2	155	52,5	170	55,8
111	42,9	126	46,2	141	49,4	156	52,7	171	56,0
112	43,1	127	46,4	142	49,7	157	52,9	172	56,2
113	43,3	128	46,6	143	49,9	158	53,1	173	56,4
114	43,6	129	46,8	144	50,1	159	53,4	174	56,6
115	43,8	130	47,0	145	50,3	160	53,6	175	56,9
116	44,0	131	47,3	146	50,5	161	53,8		
117	44,2	132	47,5	147	50,7	162	54,0		
118	44,4	133	47,7	148	51,0	163	54,2		
119	44,6	134	47,9	149	51,2	164	54,5		
120	44,9	135	48,1	150	51,4	165	54,7		
121	45,1	136	48,3	151	51,6	166	54,9		
122	45,3	137	48,6	152	51,8	167	55,1		
123	45,5	138	48,8	153	52,1	168	55,3		
124	45,7	139	49,0	154	52,3	169	55,5		

Tabel 4. Diepte sonde kinderen >10 jaar+1mnd

formule: $21.2 + (0.218 \times \text{lichaamslengte in cm})$

lengte kind	lengte sonde	lengte kind	lengte sonde	lengte kind	lengte sonde	lengte kind	lengte sonde	lengte kind	lengte sonde	lengte kind	lengte sonde
121	47,6	136	50,8	151	54,1	166	57,4	181	60,7	196	63,9
122	47,8	137	51,1	152	54,3	167	57,6	182	60,9	197	64,1
123	48,0	138	51,3	153	54,6	168	57,8	183	61,1	198	64,4
124	48,2	139	51,5	154	54,8	169	58,0	184	61,3	199	64,6
125	48,5	140	51,7	155	55,0	170	58,3	185	61,5	200	64,8
126	48,7	141	51,9	156	55,2	171	58,5	186	61,7	201	65,0
127	48,9	142	52,2	157	55,4	172	58,7	187	62,0	202	65,2
128	49,1	143	52,4	158	55,6	173	58,9	188	62,2	203	65,5
129	49,3	144	52,6	159	55,9	174	59,1	189	62,4	204	65,7
130	49,5	145	52,8	160	56,1	175	59,4	190	62,6	205	65,9
131	49,8	146	53,0	161	56,3	176	59,6	191	62,8	206	66,1
132	50,0	147	53,2	162	56,5	177	59,8	192	63,1	207	66,3
133	50,2	148	53,5	163	56,7	178	60,0	193	63,3	208	66,5
134	50,4	149	53,7	164	57,0	179	60,2	194	63,5	209	66,8
135	50,6	150	53,9	165	57,2	180	60,4	195	63,7	210	67,0

Deze ouderinstructie is tot stand gekomen binnen het project Ouder- en Kind Educatie (OKE), waarin de volgende partners samenwerken: Amsterdam UMC – Emma Kinderziekenhuis, Belangenvereniging voor Intensieve Kindzorg, Allergene Kindzorg en Stichting Kind en Ziekenhuis. Het project is financieel mogelijk gemaakt door het Ministerie van VWS.